

УДК 811.134

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 08.02.2022 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 21.02.2022 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 95.61 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2022.41.16>

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ

Вікторія Володимирівна Сікорська (м. Київ, Україна)

sikoviktoria77@gmail.com

студентка кафедри романської філології та перекладу

Київський національний лінгвістичний університет

(Міністерство освіти і науки України)

01061, м. Київ, Велика Васильківська, 73

В даний час в епоху науково-технічного прогресу офіційно-ділова мова відіграє все більш важливу роль у житті людини: обмін інформацією, ділове листування між підприємствами та установами, професійні контакти фахівців різних країн стали невід'ємною ланкою у виробничій, політичній, науковій та соціально-культурній діяльності.

Офіційно-діловий стиль використовується у сфері міждержавних офіційно-ділових стосунків у галузі політики, економіки, культури. Він регламентує офіційно-ділові стосунки міжнародних організацій, структур, окремих громадян, реалізуючись у конвенціях (міжнародних угодах), комюніке (повідомленнях), нотах (зверненнях), протоколах, меморандумах, договорах, заявах тощо, тобто в документах високого рівня стандартизації. У зв'язку з надзвичайною важливістю дипломатичного дискурсу для забезпечення успішних міжнародних, міжкультурних контактів актуальним дослідницьким завданням є проблема еквівалентності та адекватності перекладу міжнародних документів.

***Ключові слова:** офіційно-діловий стиль, дослідницьке завдання, еквівалентність та адекватність перекладу.*

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Basic Principles of Translating Official-Business Style Texts (In Ukrainian) [Osnovni pryncypy perekladu tekstiv oficijno-dilovogo stylju]

© Сікорська В. В. [Sikors'ka V. V.], sikoviktoria77@gmail.com

BASIC PRINCIPLES OF TRANSLATING OFFICIAL-BUSINESS STYLE TEXTS

Victoria V. Sikorska (Kyiv, Ukraine)

sikoviktoria77@gmail.com

student of the Department of Romance Philology and Translation
Kyiv National Linguistic University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
01061, Kyiv, Velika Vasylykivska, 73

Today, in the age of scientific and technological progress, official business language plays an increasingly important role in human life: exchange of information, business correspondence between enterprises and institutions, Professional contacts of specialists of different countries became an integral part of production, political, scientific and socio-cultural activities

Official-business style is used in the sphere of inter-state official-business relations in the field of politics, economy, culture. It regulates the official-business relations of international organizations, structures, individuals through conventions (international agreements), notes (communications), protocols, memoranda, treaties, declarations, etc. That is, documents with a high level of standardization. Due to the extreme importance of diplomatic discourse for ensuring successful international, intercultural contacts, the problem of equivalence and adequacy of translation of international documents is an urgent research task.

Key words: *official-business style, research task, translation equivalence and adequacy.*

У світі все більше **актуалізуються** питання, пов'язані з перекладом офіційних ділових документів. Цьому є своє пояснення, наприклад: зростаюча роль документів у соціальній комунікації, а також розширення міжнародних ділових зв'язків та співробітництва. Переклад документів – це відповідальна робота, яка не терпить помилок, двозначного тлумачення та неточностей. Будь-яка недоробка перекладача може загрожувати клієнтові серйозними наслідками, клієнт може втратити багато часу, грошей, втратити довіру або зіпсувати власну репутацію. У деяких випадках може йтися навіть про людське життя. Тому

(Актуальні питання перекладознавства [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Основні принципи перекладу текстів офіційно-ділового стилю (Українською) [Osnovni pryncypy perekladu tekstiv oficijno-dilovogo stylju]

© Сікорська В. В. [Sikors'ka V. V.], sikoviktoria77@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

перекладачеві так важливо знати всі тонкощі перекладу текстів офіційно-ділового стилю і розбиратися в його особливостях. стиль сформований чіткішим чином, ніж інші і обмежений вузькими рамками.

Офіційно-діловий стиль обслуговує ділові відносини між державами, соціальними інститутами, підприємствами, установами, фірмами, особистістю та суспільством, тому має виняткову значущість змісту. Він знаходить своє застосування у правовій та адміністративній діяльності, використовується у всіх типах державних організацій, у суді, при ділових та дипломатичних переговорах, функціонує в галузі права та політики, тим самим реалізуючись у написанні ділової документації.

Офіційно-ділова документація має певне кліше, яке встановлено кожному виду доментів. На даний момент не існує єдиної точки зору щодо кількості підстилів, що виділяються, але переважна більшість дослідників виділяють такі різновиди офіційної документації:

- канцелярський документ;
- юридичний документ;
- дипломатичний документ.

Визначальною характеристикою офіційно-ділового стилю є прагнення точності, що досягається шляхом використання спеціальних економічних, юридичних та інших термінів, спеціальної фразеології та строго регламентованої формою.

Також важливими факторами є: безособовість, відсутність емоційного забарвлення, об'єктивність, однозначність та лаконізм. При перекладі офіційно-ділової документації дуже важливо дотримуватися традицій мови оригіналу та мови перекладу в сучасному діловому мовленні і знати основні тенденції розвитку офіційно-ділового стилю.

Досягнення перекладацької еквівалентності, або інакше кажучи адекватності при перекладі, є одним із головних завдань перекладача. У разі відсутності словникової відповідності або неможливості його використання в даному контексті перекладач змушений застосовувати так звані перекладацькі трансформації.

Існують такі прийоми перекладу, як:

- калькування;

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Basic Principles of Translating Official-Business Style Texts (In Ukrainian) [Osnovni pryncypy perekladu tekstiv oficijno-dilovogo stylju]

© Сікорська В. В. [Sikors'ka V. V.], sikoviktoria77@gmail.com

- транслітерація та транскрипція;
- описовий переклад;
- опущення та додавання.

Основні типи граматичних трансформацій включають: синтаксичне уподібнення (дослівний переклад), членування речення, об'єднання речень, граматичні заміни: а) заміни форми слів, б) заміни частин мови, в) заміни членів речення.

Найпоширенішими трансформаціями при перекладі ділової документації були визнані: транскрипція та транслітерація, калькування, опущення та додавання, граматичні заміни та перестановки.

Адекватний або еквівалентний переклад – це такий переклад, який здійснюється на рівні, необхідному та достатньому для перекладу висловлювання, тобто. норм перекладної мови. Перекласти – значить вірно висловити засобами однієї мови те, що вже виражено засобами іншої мови.

В даний час у зв'язку з розвитком ділових контактів особливої популярності набуває переклад текстів офіційно-ділового стилю, яким властива розмаїття юридичних термінів.

При перекладі термінів виникають такі труднощі як відсутність точних та постійних лексичних відповідності тому чи іншому терміна, що часто призводить до збільшення тексту та обтяження його додатковими поясненнями з метою забезпечення адекватного сприйняття та розуміння тексту читачем. Разом із збагаченням та розширенням словника збільшуються й можливості перекладу.

До того ж, у практиці будь-якого виду перекладу постійно виникає потреба передавати нові слова або нові значення існуючих слів, не відображені у словниках та потребують підбору відповідності, яку надалі може придбати постійний характер. Так в офіційно-ділових текстах використовується багато однокомпонентних (простих) термінів, що перетворюються, найчастіше, з повсякденного вживання у вузькоспеціалізоване, що вимагає використання особливих прийомів під час перекладу:

Калькування полягає в тому, що складові слова або словосполучення замінюються їх прямою відповідністю мовою перекладу. Найчастіше всього застосовується при перекладі номінальних термінів та назв організацій (англ. *advocates* - адвокати).

(Актуальні питання перекладознавства [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Основні принципи перекладу текстів офіційно-ділового стилю (Українською) [Osnovni pryncypu perekladu tekstiv oficijno-dilovogo stylju]

© Сікорська В. В. [Sikors'ka V. V.], sikoviktoria77@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Еквівалентний переклад – переклад, здійснюваний лише на рівні, необхідному і достатньому передачі незмінного плану змісту за дотримання норм мови перекладу.

Транскрипція – це письмове відтворення слів з урахуванням їхньої вимови засобами певної графічної системи.

Описовий переклад – передача шляхом розширеного словесного пояснення (тлумачення) термінів, які мають прямого еквівалента у мові перекладу (англ. Unenforceable – служити основою для позову).

Генералізація-прийом розширення. Цей прийом має місце у тих випадках, коли одиниця вихідної мови має менший обсяг значень, ніж відповідна їй у даному контексті одиниця мови перекладу.

Антонімічний переклад, суть полягає в тому, щоб висловити думку лексичної одиниці оригіналу через протилежне поняття, причому, природно, змінивши її структуру.

Компенсація – заміна елемента будь-яким іншим засобом, який передає ту саму інформацію, причому не обов'язково у тому самому місці тексту, що й у першотворі.

Конкретизація – це заміна слова чи словосполучення із ширшим значенням слова або словосполученням із вузьким значенням.

Логічний розвиток – це заміна даного поняття поняттям який динамічно розгортає його ознаки чи властивості. призводить до того, що причина явища замінюється його наслідком (або слідство – причиною).

Опущення – відмова від передачі тексту перекладу семантично надлишкових мовних одиниць. Значення таких одиниць можуть бути легко відновлені в контексті.

Переклад однокомпонентних термінів особливих труднощів не становить, але є деякі складнощі у перекладі термінів-словосполучень. Визначальний компонент або головне слово словосполучення виступає в ролі родового поняття по відношенню до всього терміна. Визначальний компонент, переважно, висловлює головне значення, головне значення терміна.

Перш ніж безпосередньо розпочати переклад термінологічної одиниці необхідно проаналізувати її складові.

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Basic Principles of Translating Official-Business Style Texts (In Ukrainian) [Osnovni pryncypy perekladu tekstiv oficijno-dilovogo stylju]

© Сікорська В. В. [Sikors'ka V. V.], sikoviktoria77@gmail.com

Схему перекладу поділяють на чотири пункти: визначення до яких частин мови відносяться компоненти терміна; приналежність термінів до словників: загальноживаної лексики або спеціальної (термінологічної); виділення основних компонентів та визначальних слів; визначення типу багатокомпонентного терміна.

Виходячи з вищесказаного насамперед перекладачеві необхідно визначити вид багатокомпонентного терміна, а вже потім застосовувати той чи інший прийом перекладу:

Багатокомпонентні атрибутивні терміни викликають труднощі в процесі перекладу тим, що термін є реалією будь-якої країни в результаті виникає неясність синтаксичних відносин між атрибутивними компонентами словосполучення. В даному випадку не завжди останнє слово є головним, тому слід застосовувати екстралінгвістичний переклад мови дійсності.

Вживання набувають стійкого термінологічного значення. Внаслідок цього даний вид термінів перекладається за допомогою еквівалента, а якщо виникають труднощі у його підборі, то застосовують описовий прийом перекладу, розширюючи цим тлумачення терміна.

Процес перекладу виглядає приблизно таким чином:

1. Перекладацький аналіз тексту (визначення тематики, цілей перекладу, термінологічну насиченість, рівень формалізованості та стилістичні особливості вихідного тексту);
2. Лексикографічна робота (створення термінологічної бази, пошук та уточнення термінологічних еквівалентів);
3. Створення довідкових баз даних для перекладу;
4. Переклад тексту (перекладачеві слід відзначати, які трансформації були задіяні при перекладі та які могли бути використані, на основі цього виділити кращий варіант);
5. Редагування перекладу;
6. Оцінка якості перекладу.

Висновки: щоб досягти якісного еквівалентного перекладу, застосовується поєднання різноманітних трансформацій. Таким чином, мовні розбіжності викликають труднощі і вимагають прийняття перекладацьких рішень з урахуванням усіх різних особливостей мов, стилів та явищ.

(Актуальні питання перекладознавства [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Основні принципи перекладу текстів офіційно-ділового стилю (Українською) [Osnovni pryncypy perekladu tekstiv oficijno-dilovogo stylju]

© Сікорська В. В. [Sikors'ka V. V.], sikoviktoria77@gmail.com